

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericăscă, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe an an 5 fl. cr. pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe an an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Acte oficiale.

Venerabilul Consistoriu eparchial aradan a emis în timpul din urmă mai multe cercularie către oficiile protopresbiterale și parohiale aparținătoare la jurisdicțiunea sa.

Cerculariul emis sub dno 31 Decembrie 1898 Nr. 6368 este consacrat eternisării memoriei Majestății Sale, Augustei și în veci neuitatei Împărătese și Regine Elisabeta, după ce constată, că prin un cerculariu emanat imediat după trecerea din viață a fericitei întru aducere aminte Împărătese și Regine „s'a dispus pre lângă tragerea clopotelor și arborarea steagului de doliu și ținerea serviciului divin cu parastas în toate bisericile din diecesă,“ — adaugă, că: „iubirea și loialitatea clerului și poporului nostru către preînalta casă domnitoare este cu mult mai viată, credința și alipirea cu mult mai înrădăcinată în inima lui, decât, ca aceste virtuți, moscenite dela moși, strămoși, să nu ofteze a-le lăsa drept moscenire și nepoților și strănepoților săi, prin eternisarea memoriei fericitei Împărătese și Regine Elisaveta,“ — continuă astfel:

„Am fi dorit cu totă căldura inimei, ca memoria fericitei decedate s'o potern eternisa în fie-care parohie prin crearea vre-unei instituțiuni de filantropie, dar după-ce recolta anilor din urmă ne arată de imposibilă realizarea acestei dorințe, nu ne rămâne decât să ne folosim și noi de indemnul dat de Es. Sa Dl. Ministru reg. ung. de agricultură, care prin scrisoarea sa dela 29 Noemvrie a. c. Nr. 71344 ne indică sădirea de arbori trainici, cari 'și plăcă coróna, cum sunt sălcile de Babilonia, frasinii și fagii, apoi brașii și goronii, arborii predilecți ai fericitei decedate, seu și ori ce alți arbori, potându-se sădi și pomi roditori, după cum adecă vor fi mai potriviți locului și climei; având acești arbori și pomi să poarte numele fericitei decedate Împărătese și Regine Elisaveta.

Profitând de acest indemn, pentru efeptuirea eternisării intenționate în acest chip, însărcinăm con-

ducătorii oficiilor parohiali din fie-care comună, ca după primirea acestui cerculariu să dispună convocarea comitetului parohial cu îndatorirea se tracteze, stabiléscă și enunțe :

1) ce arbori să sădéscă fie-care comună în curtea bisericeii, a școleii, la morminți, la rugi (la cruce) precum și în alte locuri publice, chiar la drumuri și la hotaré, pe unde trec și să adăpostéză drumarii, ?

2) comitetele se îngrijéscă a se și pregăti de timpuriu gropile și a-se procura arborii și respective pomii.

3) la timpul seu apoi să îngrijască pentru sădirea și provederea lor cu tăblițe și cu inscripțiunea „Memoriei fericitei Împărătese și Regine Elisaveta,“ de o parte ca astfel să se eterniseze memoria, ér de alta, ca plantațiunile se fie scutite de petulanța prunțiilor și de mânilé ómenilor réi.

4) În condițiunile de mai sus, să pot sădi nu numai arbori singuratici ci și grupuri mai mari, făcând chiar pădurițele acolo unde tereaul este acomodat.“

Cerculariul emis sub datul 31 Decembrie 1898 Nr. 7499 după ce constată, că în anii din urmă din cauza unor morhuri contagióse, ce au grasat mai cu seamă între prunci, în unele comune din eparchiă, numărul populațiunii nu a crescut în proporțiune naturală cu numărul familielor, și după ce arată, că biserică, si preoțiimea este chiamată a îngriji de bunăstarea poporului pre toate terețele vieții, — dispune, ca în ceea ce privése îmbunătățirea stării sanitare a poporului să-procédă astfel, și acume :

„Să lumineze deosobi, și se învețe poporul, că pentru ferirea de morhuri, pe lângă hrană și îmbrăcăminte, prima datorință este îngrijirea de curățenie, deci : se observe curățenia în toate, adecă în casele, locuințele și în îmbrăcămintele lor. Decă totuși se bolnăvesce unul sau altul dintre copii, sau membrii familiei, se recurgă îndată la ajutoriul medicului, atât pentru cei mari cât și pentru prunci, și apoi să și asculte respective împlinească sfaturile și povețele aceluia, atât în ceea ce privése hrana și curățenia,

cât și ceea ce privesce folosirea medicamentelor, și eventuala separare a celui bolnav de cei sănătoși, recerută în casuri de morhuri contagioase.

On. preoțime se nu se multămescă numai cu sfaturile și povețele date în biserică și în alte locuri de convenire cu poporul, ci înțelegând că cutare poporean, sau cutare membru din familia aceleia este bolnav, se grăbescă a și cerceta poporeanul fără amânare, să-l îndemne a cere ajutorul medicului, dar și dânsul ca preot să caute a-l mângăia și a-l întări în credința și speranța în Dumnezeu, ca astfel să nu decadă cu duhul, pentru-că știut este, că atunci, când decade cineva cu duhul, adecă când îi slăbesce credința și speranța, atunci și durerile și suferințele sunt mai mari și vindecarea lor este mai grea.

În fine se îngrijescă on. preoțime, că și edificiile școlare, curtea și grădina școlii și peste tot: locurile pre unde se întrețin școlarii, se fie în cea mai mare curățenie, ér când ar afla, sau i-s'ar arăta vr'o scădere, se întrevină la comitetul parochial pentru delăturarea aceleia.

O trebuință urgentă a timpului.

În ale școlii la tóte neamurile din lume fiecare generația are multe de lucrat și multe de realizat. Așa este școla făcută, să-fie, — ca vecinic să aibă trebuință, să-și întinerescă, și renóiescă puterile, pentru ca dîlnic să facă, și să-producă mai mult și în deplină conformitate cu trebuințele înmulțite ale poporului!

Voim, și țintim, ca pre terenul educațiunii generațiunilor viitoare dîlnic să-lucrăm, și să-producem mai mult. Și pentru un mers mai spornic și mai repede pre acest teren trebuiesce de urgentă, ca toți de o potrivă să conlucrăm a da viață și a pune în aplicare în măsură tot mai mare armonia reclamată de timpul și împrejurările, în cari ne găsim. În timpul anilor din urmă tótă atențiunea și tótă grija în prima linie îndreptată ne-a fost, ca să-înmulțim școlile noastre elementare, să crescem, și anume bine să crescem personalul didactic trebuincios, atât conform recerințelor pedagogiei moderne, cât și în spiritul sfintei noastre biserici, și în același timp, să conlucrăm după putință la regularea dotațiunii învățătorilor. Și rezultatele obținute în această direcțiune, ne sunt bună mărturie, că am făcut tot ceea ce am putut în această direcțiune. S'au înființat adecă la noi, în eparhia Aradului, dela rentrarea noastră în viața bisericescă-constituțională preste 150 de școle elementare nouă, și s'a crescut în vechia noastră preparandiă

un frumos număr de învățători cualificați conform recerințelor înmulțite ale timpului.

Mergem astăzi mai departe, ca să-facem, ceea ce n'am putut, să facem în măsură deplină sub durata timpului, când atențiunea noastră aprópe întrégă a fost absorbită întru a lucra la înmulțirea școlilor noastre confessionale. Vorba este adecă, ca astăzi să facem, și să-înaintăm cu aceeași multă bunăvoință, cu carea am lucrat la înmulțirea școlilor, și la întărirea în desevêrșită măsură a armoniei, ce se recere pentru un spornic mers al învățământului între factorii, cari au influință hotărîtórie asupra educațiunii, și anume: între casa părintescă, între școlă și între societatea noastră. N'am fost noi în această direcțiune nici până acum nici nepăsători, nici fără bunăvoință. Am făcut și pre acest teren ceea ce am putut. Dar în această direcțiune de lipsă este, ca pururia să-voim, și să facem mai mult. Și pentru ca să-potem face și realiza acest mai mult, credem că este bine, se amintim aici un lucru póte că rămas astăzi pré mult nebăgat în seamă.

Nu numai la noi este așa, dar în genere se sênte astăzi în lume tendința de o mare lăcomie întru înmulțirea cunoscințelor intelectuale. Și ne greșit nobilă este această pornire, pentru că cunoscințele noastre intelectuale sunt cele mai însemnate puteri de lucru; și înmulțindu-ne puterile de lucru ne înmulțim, și întărim necondiționat puterea noastră de viață și de înaintare; ér a înaiuta pre tóte terenele vieții este cea dântâi și cea mai însemnată datorință a omului și a popórelor.

Repețim, este un însemnat factor în viața și dezvoltarea popórelor bogăția de cunoscințe intelectuale, ce le are un popor. Dar în același timp nu ne este iertat a perde din vedere, că pre cât îi-este impusă omului prin propria sa fire și natură datorința de a-și înmulți cunoscințele sale intelectuale, așa numita cultura materială, tocma așa i-se impune datorința de a-și câsciga capacitatea de a sci folosi bine cunoscințele intelectuale, cari le posedă în interesul său, și în interesul societății, din carea face parte, — seau ceea ce numim cultura formală.

Întêmpină neapêrat omul multe greutăți în dorul său de a-și înmulți cunoscințele intelectuale. Trebuie să-învețe, și să esperieze cineva mult, pentru ca să-și póte câsciga un material bogat de cunoscințe intelectuale; dar pentru a-și câsciga și însuși cineva arta de a folosi bine cunoscințele sale intelectuale, arta de a trăi și a lucra co-

rect, în întregă viața sa, — se cere mult mai multă trudă, deore-ce cunoștințele intelectuale ridică, și înălță pre om numai în măsura, în care cineva pre lângă cunoștințele sale intelectuale și-a iusuit și capacitatea de a-le folosi bine, și respective o cultură formală corăspundătoră.

Pentru ca să-vedem, și să-ne convingem despre însemnătatea culturii formale în raport cu cultura așa numită materială intelectuală, credem, că este bine, să amintim aici un exemplu, în carele ni-se arată în mod foarte marcat trebuința amândurora.

În Roma vechiă în perioda, cât a ținut republica, cultura formală exprimată în dorul și chiar lăcomia de a lucra din adevărată iubire de neam pentru interesele țării, era atât de mare, încât pôte că n'a existat popor în lume, carele să fi produs atâtea caractere nobile și caractere mari, câte a produs Roma vechiă în perioda, cât a ținut republica.

În perioda, ce a urmat republicii, cu deosebire cu începere dela Nero, Caligula și Domițian, această situațiune se schimbă, deși în privința cunoștințelor intelectuale Roma este mult mai înaintată, decât în perioda republicii.

Acastă sciință înaintată, în lipsa de o cultură formală corăspundătoră a poporului, numai pôte produce și cresce țării caracterele nobile, caracterele mari din perioda republicii, și se începe o eră de decădiță, carea duce imperiul la descompunere și mai pre urmă la ruină totală.

S'a întâmplat ast-feliu, și lumea, care gândesce, pôte să-invețe din acest tragic exemplu însemnătatea culturii formale și a trebuinții de a-și însuși o cultură formală, carea să-fiă în raport cu cultura intelectuală (materială).

Până când Roma vechiă în perioda republicii a pus pondul pre cultura formală, a făcut, și a creat din un mic început o mare împărăția, o împărăția a lumii, carea nu are părechă în viața și desvoltarea poporălor; ér când această tendență a încetat, a intrat cu pași repeși decădiță și cu ea apunerea.

Constatând prin acest marcant exemplu în viața și desvoltarea poporălor valoarea și însemnătatea culturii formale în producerea caracterelor nobile și mari, fără de cari nu este cu puțință o viață și o desvoltare statornică mergem înainte spre scopul, despre carele tractăm.

Pre timpul republicii Roma vechiă și cetățenii ei credeau în deii lor naționali, aveau o religiu-ne, la carea țineau cu totă rigorea; și prin

religiune aveau o bună și prielnică și ticiță viață în familiă și în viața de stat. Total purcedea în familiă, în crescere și în viața de stat din religiu-ne, și religiu-ne a domina, și conducea întrégă viața poporului; ér când s'a abstat dela această a urmat corupțiunea și decădiță și cu ele apunerea.

Învățătura pentru noi și pentru alții din acest tragic exemplu al istoriei?

Roma vechiă și ómenii ei n'au cunoscut pre adevăratul Dumneșeu, precum îl-cunoscem noi pre baza sfintei scripturi și a doctrinei sfintei noastre bisericii; dar în perioda republicii au produs, și au crescut caractere nobile și mari, pentru că au ținut la legea și religiu-ne lor.

Și deci învățătura ce urmează din acest tragic exemplu al vechei Rome este, că pentru cultura formală baza și mijlocul cel mai puternic este religiu-ne.

Cultura formală și respective capacitatea d'a folosi cunoștințele intelectuale cari le posedem stă în strinsă legătură cu cultura morală a ómenilor și poporălor.

Sub cultură morală înțelegem: capacitatea omului de a gândi și a trăi între tóte împrejurările vieții sale private și publice după perceptivele legii lui D-șeu și în deplină conformitate cu doctrina s-tei bisericii.

În punctul acesta vechea filosofie păgână staverise ca normă și principiu de viață: „în tot ceea-ce faci, lucrează ast-feliu, ca să ai în vedere sfirșitul.“ Filosofia mai nouă dice prin Kant și stabilește ca principiu de viață: „lucrează ast-feliu ca maxima voinței tale să pótă fi folosită de o lege generală“. Creștinismul înfățișază tot acest principiu de viață în cuvintele Mântuitorului: „căutați mai întâi împărăția lui D-șeu și tóte vi-sé vor adauge vouă“. Prin urmare pozițiunea noastră ca creștini în ceea-ce privește cultura formală este mult mai ușoră decât pozițiunea acelora, cari voiesc să facă fericirea poporălor cu ajutoriul filosofiei, pentru-că filosofia caută adevărul, ér religiu-ne creștină ne spune, că noi cei cari mai 'nainte ne găsiam în întunec și în umbră am aflat adevărul, pentru-că după preceptele religiu-nii creștine, întregă viața noastră trebuie să o întogmim ast feliu, ca atât la capătul vieții, cât și în fie-care moment al vieții noastre, când ne dăm samă de ceea-ce am lucrat, să putem dice tot-dauna, că viața noastră nu a fost o viață pierdută. Ear spre scopul acesta înțelepciunea consistă în ca-

pacitatea de a ști să folosim cunoștințele noastre intelectuale ast-feliu, ca prin ele și prin moralitatea noastră, chemată a ne stăpâni și conduce în agendele vieții noastre private și publice ast-feliu, ca între toate împrejurările sa știm să ne ferim de rău și voința noastră să fie îndreptată a face numai binele. În această capacitate consistă întreagă cultura formală, și totă cultura morală a omului.

Tot la cultura formală aparține și cultura socială. Omul adecă este avisat a trăi în societate, și ca atare are lipsă a-și însuși manierele frumoase creștinești, prin cari să pôtă valora pe cale socială ideile, de care este condus. Sunt adecă oameni simpatici și oameni, cari nu au simpatia altora, togmai așa precum sunt în lume oameni buni și oameni răi. Simpatie este și pôte să fie numai omul, carele în contactul său cu lumea folosește maniere creștinești, în special un om, care e cu deplină indulgență față de greșelele altora, și riguros față de greșelile, la care e expus dânsul; și în acelaș timp este cu deplină răbdare atunci când aude păreri contrare, și cu deplină în grijire d'a nu vătâma și provoca susceptibilitatea altora, când țintește a espune, și validita părerile și convingerile sale în ori-ce cestiune.

Pôte că am mers prea departe în cele amintite până aici, dar vorbim astăzi de un lucru de o mare importanță, și anume de armonia, care este de lipsă a se staveri în deplină măsură pe terenul educațiunii între casa părintescă, între școlă și între societate. A putut să fie de multe-ori această armonie conturbată, și aprópe de regulă din lucruri mărunțele, cari, cu mai multă grije le-am fi putut evita. Ne luăm refugiul la un exemplu și în privința acésta, și ne închipuim, că asistăm la desbaterile ce se urmează într'un comitet sau sinod parochial de a-le noastre în o cestiune de administrațiune scolară. Este vorba în un ast-feliu de comitet sau sinod, ca să-să ridice salarul învățătoresc. Dorința în această direcțiune e generală, dar înțelepciunea celor cari conduc agendele comitetelor și sinodelor parochiale pretinde, ca ast-feliu de cestiuni să se suleveze la timp și în mod nimerit, și adecă când oamenii după un an bun sunt dispuși și faptice pot să contribuiască mai mult. Punem casul, că nici în ast-feliu de timp cestiunea nu se pôte rezolvi în forma dorită, faptul acesta deși este supărăcios, nu este iertat, ca să ne supere și înstreineze unii de alții, pentru-că suntem avisați prin forța împrejurărilor unii la alții, și nu putem trăi nici unul, nici mare nici mic, fără ajutorul celuilalt.

Vă să ȳică pentru staverirea armoniei de care vorbim în prima linie avem trebuință de a fi cu băgare de samă și cu totă atențiunea în manierele ce le folosim unul față de altul.

Să crescem tinerimea pentru viață.

II.

Pecum în ale instrucțiunii, am disconsiderat maccima pedagogică „*vita e, non scolae discitur*” astmod am urmat chiar și în general în privința educațiunii, uitând marele adevăr, că educațiunea forțată a tinerimei, pentru anumite carieri, a dat societății omenesci aceia clasă, carea în viața de toate ȳilele, nu sau știut validita de loc, devenind adevărata plagă pentru societatea omenescă.

Ni am uitat, că „*nu din fie-care lemn se pôte face statua lui Mercur*”, și astmod în loc de a face din fiii nostri oameni de valóre, sieși și societății folositori, am creat nisce bolnavi, lipsiți de poterea aceia, ce o numim, potere creatóre și de producțiune.

Și de vom scruta asupra acestui rău social, ne vom convinge, că societatea omenescă în mare parte este predominată de vanitate și deșertăciuni, disprețuind munca cinstită fizică.

Profundul cugetător Rousseau, a scris despre Emil al seu: „*El trebue să lucreze cât un țeran, dar se cugete ca un filosof, că astmod se nu devină leneș ca un sêlbatic.*”

Marele secret al educațiunii este: de a aranja, ca exercițiile corporale și intelectuale, să se ajute unele pe altele.”

Școlă este deci chieată, a sana societatea de acel rău, enorm de păgubitor, de a sădi în inimile tinerimei iubirea și a scóte disprețul și antipatia, pentru munca cinstită fizică.

Respect muncii fizice este vócea admoniatóre a adevăratului progres real al omenirii.

Priviți micile state din occidentul Europei, și le veți afla dictátore în marele chestiuni de viață, în ale industriei și comerțiului; numai pentru că sau știut avênta la aceea înălțime a consciinței de vitalitate, cultivând și aprețiând după adevărata lor valóre, industria și comerțiul, și în consecință, iubirea și voia pentru munca cinstită fizică.

Să privim în viața de toate ȳilele, și ne vom convinge, căți industriași ai marelor orașe, se bucură

de o poziție materială și onorifică, carea nu o schimbă, nici fie și cu cel mai înalt funcționar.

Este fatal, acel morb care dominază societatea modernă, de a-și trece copii cu ori ce preț prin școlile medii, ca mai apoi ne alegându-se nimic din ei se devină aceiași, adevărați paraziți și plagă pentru societatea omenescă, populația vecinică a temnițelor, numai pentru-că li-a lipsit voia pentru ori și ce lucru serios.

Dați atari băieți la măestrii, de câte ori nu și au părăsit stăpânii, pentru că în familie, nu sa sădit în ei voia, zelul și respectul cătră munca cinstită fizică.

Familiile inteligente, privesc de o deconestare a caracterului și nimbului lor familiar, când bărbați serioși și amici sinceri, li recomandă a-și da fiilor lipșiți de capacitate la vre-o bună măestrie.

Și dacă serios voim a ni da de seamă, de cel mai apropiat viitor, trebuie se recunoscem, că de acest morb fatal, sunt cuprinse și familiile inteligente române.

De acest morb fiind dominați, nu ni am dat seamă, că am perdut din mâinile noastre mai toate centrelor orășene, scoțindu-ne cu desăvârșire la țără.

Școla, familia și societatea, sunt chimate a face tot posibilul pentru sanarea acestui morb.

Special școla e chieată, se cultive în tinerime voia pentru o viață și muncă serioasă, se-i face a înțelege, că nimic nu este imposibil înaintea voinței rezolute a omului muncitor, se-i crească și deprindă la lucrări fizice, pentru ale desvolta membrele și ai face dibaci; asigurându-li de altă parte prin mișcare și sănătatea. Deprindându-i pre elevi încă de mici la lucrări fizice, îi vom deda la diligență, ordine, curățenie și economisare.

Se crescem cu un cuvânt tinerimea, pentru adevăratele interese de viață!

Comloșul bănățean 18 Ianuarie 1899.

Iuliu Vuia.

Musica la Români.

Specimen din lucrarea d-tui N. E. Idieru: Istoria artelor frumoase.

Ca și celelalte dintre artele frumoase, muzica în vechime nu a fost cultivată de poporul român. Ba chiar în astă privință stăm încă și mai rău, căci pe când în domeniul sculpturii și picturii, Români tot s'au îndrumat nițel pe calea progresului, cel puțin odată cu timpurile moderne; muzica împreună cu corolarul ei obicinuit, danțul și-a păstrat forma sa primitivă populară fără nici o cultură artistică propriu zisă în tot decursul vieții poporului românesc.

Toate producțiunile, tot bagagiul nostru musical se

compune și poate fi grupat în trei categorii: a) muzica bisericească; b) muzica populară, zisă și națională; c) muzica de formațiune nouă.

Doina este forma primitivă a muzicii românești, este cel mai vechiu cântec al poporului, cântec în care predomină melancolia și tainica jeluire¹⁾. Doina e un cântec elegiac. În ea se oglindesc sentimentele de durere, de întristare, de duiogie ale Românului. S'ar pute spune chiar, că doina este expresiunea culminantă de căpitenie a lirismului român. Cântată din fluer la umbra pădurilor, cioabanul nostru f-și revarsă în ea dorul său de lume și imită în modulațiile ei accentele duiogase ale naturii.

Acelaș caracter melancolic au și mai toate celelalte arii ale poporului, caracter care isbucnește une-ori într'o sgomotosă veselie. Inșă atât melancolia, cât și veselia sunt clare și măsurate. Simți în ele că în fundul sufletului, care le produce, se mișcă o cugetare, o idee.

Caracterul muzicii românești se apropie mai mult de cel al muzicii poporilor slave, deși conține o notă originală, nota națională, foarte distinctă și care se învederează pentru ori cine a avut privilegiul să compare nuanțele acestor două caractere.

Doinele, horele și celelalte arii naționale — atât de puțin cunoscute chiar de noi Români — alcătuiesc muzica populară românească, care ocupă un loc de frunte în viața nemului, fiind-că ea rasumază în special doinele — improvisările poetice pornite din inimă, măestrite de chiar graiul natural al poporului, ca cele mai suave și mai dulci aspirațiuni ale geniului națiunii.

„Melodiile noastre naționale, culese din chiar gura poporului — poet și artist — ferite de ori-ce inriurire meșteșugită²⁾, spre a le păstra forma lor originală, constituiesc un deposit neprețuit, din care un talent creator ar pute spieui și și-ar pute trage inspirațiunile pentru alcătuirea Operei românești, purtând pecetea naționalității noastre.³⁾ Numéroșele subiecte fantastice din literatura noastră populară, în unire cu astă muzică ce am moștenit de la străbuni, sunt o sorginte nesecată pentru atingerea acestui țel și se sperăm că nu vom mai așteptă mult până când omul genial, de care avem nevoie, va încheagă acele producțiuni musicale însemnate, cari formază epocă în viața unui popor.

„In ce privește muzica — spre a o face națională

¹⁾ Doina este podoaba melodiilor române, melodii plăcute, căci prin ele se exprimă nobilele sentimente și marea aptitudine a Românului pentru muzică. „Doina“ este una din cele mai vechi melodii române, ea e formată din sunete, cari constituiesc o gamă întregă. (Veđi revista musicală Doina care timp de trei ani — 1884, 1885 și 1886 — a apărut în București, sub direcțiunea d-lor C. Bărcănescu și doctorul N. Dima).

²⁾ În revista musicală „Doina“ (anul I, Nr. 16 din Martie 1884), găsim că d-nii C. Bărcănescu și Dr. N. Dima, conducătorii ei, au publicat un concurs pentru alegerea adevăratei Doine — muntenescă a Moldovei — care se să desbrăcată de ori-ce induențe străine. Condițiunile acelu concurs la care, nici una din cele prezentate întâiu n'a fost recomandată de comisiune ca tip — se găsesc în Nr. 18 al susdisei reviste, din 1 Iunie 1884.

³⁾ Ca dovadă despre aceasta nu vom cita de cât operele Baba-Hârca și Craiu-Nou, prima datorită distinsului musicant și compositor Flechtenmacher ear, a doua profesorului-compositor Porumbescu. Acestea — cu deosebire cea dintăiu, ca mai originală — ne arată cu prisosință bogăția muzicii noastre populare, spre a exprima și depinge situațiuni din viață sau sentimente omenești.

și originală — dice dl Léo Bachelin), România posedă asemenea mijloacele de a avea o muzică a ei.

Mai întâiu, ea are muzicanți de talent, pe urmă dispune de un tezaur de melodii populare aproape intacte până azi. Remâne artiștilor noștri să tragă inspirațiuni din ea și s'o reveleze lumii — cum au făcut Liszt și Brahms, pentru folklorul musical unguresc. Cu privire la doine — neavând a face un studiu special asupra lor — ne vom mărgini numai a indica că ele pot fi împărțite după fond — în doine de dragoste, de dor, doine cătânești — și din punctul de vedere al modului de compozițiune — în doine bărbătești, femeiești, mixte și dialogate. Doinele bărbătești sunt compuse de bărbați sau cel puțin cântate de ei; cele femeiești sunt compuse de femei; cele mixte pot fi cântate fără deosebire de un bărbat sau de o femeie, ear' în cele dialogate sentimentele se exprimă și se vădesc printr'o convorbire. Aste două din urmă sunt mai puțin numărăse, față de cele d'întâiu. Dialogul se întâlnește foarte des în balade, foarte rar în doine. Doinele femeiești sunt foarte numărăse⁴⁾.

În resumat: doina e numele genului; speciile trebuie determinate după fond, ceea ce ne dă subdiviziunile de care s'a pomenit mai sus: doine de dragoste, de dor, șcl.

A treia categorie de producțiuni musicale românești și pe cari, negăsind un termen mai potrivit, le-am numit: de „formațiune nouă“, cuprinde numărăsele tipărituri musicale, cari apar zilnic pr'n magazinele și galantariile editorilor de muzică, sunt niște adevărate mixtum compositum, niște lucrări în mare parte hibride și prin urmare — afară de unele excepții fericite — de o valoare musicală absolut minimă, așa că denotă mai degrabă o stare bolnăvicioasă a activității noastre musicale, decât un curent sănătos și de binevestitor. Tote aceste compozițiuni aparțin la două genuri musicale deosebite: muzica de danț și romanța.

Aprópe toate sunt lipsite de originalitate și nu sunt, în mod invariabil decât: sau preschimbări destul de nereușite ale vre-unei arii populare, sau copieri întocmai din muzica italiană, germană, franceză etc. . . . O muzică populară, în mare parte necunoscută, ear' restul urgisită și niște producțiuni musicale noi, din cari cele mai multe fără originalitate și întocmite fără observarea regulilor celor mai elementare ale compoziției — eată dar' în puține cuvinte capitalul musical de care dispune societatea românească. Aastă stare de lucruri puțin îmbucurătoare nici nu putea avea altă consecință logică, decât gustul musical foarte rudimentar, care domnește încă la noi.

Și fiind vorba de gustul musical din țera noastră, credem util a semnală existența celor două curente, cari stau în prezență; unul susține muzica veche populară disprețuind ori-ce producțiune nouă — ori care i ar fi valoarea — celalalt disprețuiește producțiunile populare, fiind că nu-le cunoște și tinde să le înlocuiască prin producțiuni musicale străine.

⁴⁾ Veđi „Revista Nouă“ anul VII, Nr. 1 din 1894: Asupra liricei române și în special asupra doinei.

D I V E R S E.

† *Necrolog.* Eruditul profesor în pensiuine dela școlile medii gr. or. române din Brașov Dr. Vasile Glodariu în 29 Ianuarie st. n. a. c. a trecut la cele eterne. Defunctul profesor s'a născut la anul 1832 în Ludoș, comitatul Sibiu. Studiile gimnasiale, și-le-a făcut în Sibiu, ér cele filosofice în Viena. La anul 1863 a devenit profesor la gimnaziul din Brașov, la care a funcționat 31 de ani cu un adevărat zel apostolic. Rămășițele pământesci a-le regretatului defunct s'au depus spre odihnă vecinică Luniă trecută în prezența profesorilor și elevilor dela gimnaziul din Brașov. În biserica s-tului Nicolae după săvârșirea serviciului divin d-nul dir. gimn. Virgil Onițiu a ținut un frumos cuvânt funebral schițând viața defunctului și făcând o nimerită caracteristică a lui. În unul din n-rul viitoru vom publica acest magistral discurs.

Fie-i țerina ușoră și memoria binecuvântată!

* *Nouă scriere de George Coșbuc.* Din însărcinarea guvernului României, compatriotul nostru, poetul Coșbuc, a scris o istorie a războiului neatârării. După cum cetim în „Timpul“ lucrarea e terminată, ea va fi tipărită în 10 mii exemplare și va purta titlul: „Povestea unei corone de oțel“. Nu ne îndoim, că și lucrarea acésta, ca și celea premergătoare, va fi vrednică de renumele poetului.

* *Himen.* D-nul Simeon Bulc ales preot în Șomoșcheș și-a încredințat de viitoare soție pe d-ra Rosa Lia Lugoșan fiica d lui învățător Samson Lugoșan din Nădlac. — Felicitările noastre!

* *Bibliotecă populară.* Instituțiunea acésta menită pentru cultura poporului, inițiată în mai multe locuri și la noi, a început să fie pusă în praxă și în România, într'un mod care nu poate decât se umple de bucurie pe ori cine. Ministeriul cultelor a prevădut adevărat în budgetul său suma de peste 100 mii fl pentru înființarea de biblioteci populare pe lângă școlile sătesci. Din suma acésta s'au înzestrat de o cam dată 320 biblioteci. Între cărțile împărțite se numără: Poeziile lui Alexandri, Fabulele lui Alexandrescu, Mihai Vitezul de Bălcescu, Novelele de Slavici, Legende românești de Urechia, Scrierile lui Ghica, Istoria Românilor de Xenopol, ș a.

* *Concert în Brad.* În 28 Ianuarie st. v. 1899 se va ține în hotelul „Central“ din Brad un concert. Venitul curat e destinat pentru „Fondul convictului dela gimnaziul rom. gr.-or. din Brad. Începutul la 7½ ore seara. Intrarea: Loc I. 1 fl, Loc II, 80 cr., Parterre 50 cr. După concert va urma petrecere cu joc. Comitetul arangiator. Ofertele maritimose se primesc cu mulțumită și se vor cuita publice. **Programa.** 1. a) „Sus opineă“, cor mixt de Ioan Vidu. b) „Lălea vitează“, cor mixt de Musicescu. 2. „Spus-am codrului durerea“, de Ștefănescu, solo: d-na Iolanta Dr. I. Radu, cu acomp. la piano de d-na Aurelia Dr. Robu. 3. a) „Sărmana frunză“, cor mixt. b) „Stănceuța“, cor mixt de Musicescu. 4. „La chasse au Lion“, (Die Löweajagd) Grand galop

par. C. H. Kölling op. 55, exec. la piano de d-na Aurelia Dr. Robu. 5. „Dorința“, de N, solo: d-na Letiția Dămian cu acompaniare la piano de d-na Iolanta Dr. I. Radu. 6. „Dorule o dorule“, cântec popular de V. Magdu cor mixt. 7. „Româncuța“, de Murășau, cor bărbătesc.

* **Reînmormântarea lui Columb.** După cederearea insulei Havanna, Spaniolii și-au ținut de datorință, să desgrăpe osemintele lui Columb, și se nu lasă pe marele descoperitor, să dormă departe de ai săi în pământ străin. La 20 Ian. rămășițele pămîntesci a fost înmormintate cu mare pompă în cripta catedralei din Sevilla.

* **Inocularea semințelor de cereale.** „Le Temps“ anunță că un agricultor anume Caron a combinat o nouă substanță destinată la inocularea semințelor de cereale în scop de a mări producțiunea. Este un praf gălbui, conținând o substanță folositore și se numește Alimita. Alimita asimilează azotul din atmosferă, provocă o descompunere energetică de materii insolubile din pământ, și mărește astfel producțiunea. La stațiunile agronomice din Franța se fac acum încercări practice cu această nouă substanță pentru a se constata eficacitatea ei.

* **Raportul societății „Petru Maior“** a studenților universitari români din Budapesta pe anul 1897—98 presentă mai multe momente remarcabile, din cari însemnăm următoarele: Cu anul școlar 1897—98, societatea a împlinit anul al 36-lea al existenței. Ea este singura societate, ce li-a mai rămas studenților universitari români în această țară. Mari servicii a adus și aduce ea tinerilor noștri în ceea-ce privește dezvoltarea în limba și literatura națională; durere însă că după cum constată raportul, „sunt mulți tineri, pe cari inima îi lasă să rămână nepăsători“ față de societate. Cu totul în anul școlar trecut au fost înscriși la Universitatea din Budapesta 186 studenți români, ér de-a la acestia se mai adauge și numărul rigorosanților și voluntarilor, se vin cu totul cel puțin 210. Și totuși, între membrii societății „Petru Maior“ abia sunt înscriși 59. În alte privințe societatea „Petru Maior“ merge bine și niscințele ei sunt îndeajuns aprețiate și sprjinite de publicul român. În decursul anului a ținut 29 ședințe, în cari s'au rezolvat afacerile curente administrative, s'au declamat poezii și s'au cetit mai multe lucrări de cuprins literar și științific, asupra cărora s'au încins în totdeuna discuțiuni interesante. Corul societății pe 4 voci bărbătesci, format înainte cu 2 ani, a dat frumoșe dovești de progres. Societatea susține și un cabinet separat de lectură pentru onorațiilor români din Budapesta. Biblioteca constă din 1609 opuri (cu 459 mai multe ca în anul de mai înainte) Fondul societății s'au sporit cu 642 fl., ajungând la suma totală de 5900 fl.

* **Prețurile medicamentelor.** Un apotecar german a compus o tabelă comparativă, prin care arată cât de mult a scăzut prețul medicamentelor în restimp de 50 ani. Acidul carbohic, atât de folosit, azi costă per chlg. 1 fl. 10 cr., pe când înainte cu 50 ani a costat 34 fl. Antipyrinul a costat 72 fl. azi costă 50 fl. Chininul a costat la 1855 per chgr. 300 fl. azi costă 16 fl. Chloroformul a costat la 1851. 20 fl., azi costă 1 fl.

90 cr. chilogrsmul. Codeinul, care se folosește contra tusei, a costat la 1860 per chlg. 2393 fl., azi costă 230 fl. Un chlg. de glycerin a fost 10 fl., azi costă 80 cr. Morphinul a costat la 1848 per chlg. 210 fl., azi costă 94 fl. Cu totu-că prețul medicamentelor a scăzut atât de mult și azi se potrivește destul de bine zicala că: „e scump ca în potică“.

* **Creerii lui Bismarck.** După afirmările antropologilor germani creerii lui Bismarck au fost de 1867 grami de grei. Creerii lui Cuvier au fost de 1828 grami, ai lui Cyron de 1809 grami, ai lui Kant 1643 grami, ai lui Schiller 1639 grami, ai lui Dante 1417 de grei. Creerii unui om cult din Europa în calcul mediu au un pond de 1190 grami. Rămâne dar' că Bismarck a avut cei mai grei creeri — dór' nu de giaba a fost el cancelarul de fer.

* **Bibliografie.** În editura „Tipografiei și Librării diecesane“ din Caransebeș se află următoarele **Cărți de Religione** de Dr. Petru Barbu, și adevă:

Religiunea în școala populară, indegetări metodice. — Prețul 30 cr.

„Cum învățământul religiunii poate să sâdească învățăturile subline creștine în inimile elevilor din școala populară în mod mai rodnic, și cum acest obiect în mod mai corespunzătoriu poate să îndrepte privirea și inima tinerimii spre aceea, de ce în adevăr are lipsă, voesce să desfășure și scrierea amintită mai sus. Autorul ei ocupându-se, după cum reiasă din lucrare, pe lângă studiile teologice, și cu principiile pedagogiei moderne, ne presintă o didactică specială a studiului religiunii, care cu drept cuvânt merită atențiunea învățătorilor . . .“ „Foaia Pedagogică“ din Sibiu, an. 1897, Nrii 9 și 10.

Istoriore religiöse-morale, pentru elevii începători ai școalelor populare. Prețul 15 cr. (Sub tipariu). Aceste istoriore sunt alese și întocmite amăsurat următoarelor indegetări metodice: „Învățătorul va începe studiul religiunii cu istorisiri despre lucrări religiöse-morale . . . Vom propune deci elevilor începători istoriore simple despre facerea de bine, diligență, modestie . . . și preste tot despre referinți morale, cari mișcă fantasia copiilor, deșteaptă sentimente nobile, nutresc și întăresc judecata lor morală. Le istorisim apoi întêmplări și lucrări religiöse-morale, al căror obiect să-i facă cunoscuți cu ființa și însușirile lui Dumnezeu, apoi cu omul și în fine cu raportul dintre Dumnezeu și om.

„Dar fiind-că în linia primă copiii noștri au să fie creștini, din istorioarele, ce se propun începătorilor, nu pot lipsi momentele mai însemnate din viața lui Isus. Acestea se propun în legătură cu sêrbătorile de peste an“ (Religiunea în școala populară, pag. 9 și 10).

Istoriore biblice, pentru școalele populare, aprobate de Ven. Consistorii diecesane gr. or. române din Arad, Caransebeș și Oradea Mare. Ediția II. Prețul 15 cr.

Istoriore bisericesci, pentru școalele populare, aprobate de Ven. Consistorii diecesane gr. or. române din Arad, Caransebeș și Oradea Mare. Prețul 15 cr.

Catechismul, pentru școalele populare, aprobat

de Ven. Consistorii diecesane gr. or. române din Arad, Caransebeș și Oradea Mare. Edițiunea II. Prețul 20 cr. „Istoriile biblice“ și „Istoriile bisericesti“ sunt preste tot cu pricepere alese, iar textul lor e potrivit înțelegerii copiilor. Istoriile sunt însoțite de câte un citat din st. Scriptură, de câte un adevăr moral, sau de câte un résumat istoric, menite a forma cuintesența de pus la tractare pe treapta formală a sistemisării. Toate aceste texturi formează împreună materialul din „Religiunea în școala poporală“, pentru a cărui tractare metodică s'au dat îndrumările trebuincioase în „Îndegetările metodice“ ale autorului. „Foaia Pedagogică“ din Sibiu, an. 1897, Nr. 21.

Istoria sântă a Testamentului vechiu. pentru școlele medii. Prețul 40 cr.

Istoria sântă a Testamentului nou, pentru școlele medii. Prețul 40 cr.

Istoria bisericii creștine, pentru școlele medii. Ediția II. cu 4 portrete. Prețul 50 cr. „... Recomandăm cu căldură aceste cărți învățătorilor și catichetilor nostri, fiind toate trei manuale de școlă lucrate cu multă pricepere de cauză, și corespunzând tuturor necesităților pedagogice“. „Biserica și Școala“ din Arad, an. XXII, Nr. 35.

Tote aceste cărți a-le d-lui Dr. Barbu se pot procura și dela tipografia noastră diecesană.

Sumariul

rațiociniilor fundațiunei „Zsigaiane“ din Oradea-mare, pe anii 1894/5 și 1895/96 aprobat de Consistoriul gr. or. român din Arad, prin concludul de datul 11/23 Noemvre Nr. 2020/898.

Rațiocinul pe anul 1894/95.

dela 1 August 1894—1 August 1895.

1. Venite din chirii (arînți) . . .	5537 fl. 67 cr.
2. Venite din tacse de întreținere . . .	1361 „ 34 „
La olaltă :	6899 fl. 01 cr.

Din care s'au erogat :

1. Pentru provisiunea elevilor . . .	2723 fl. 40 cr.
2. Pentru conservarea edificiilor . . .	2309 „ 51 „
3. Pentru interese și depurarea datoriilor	1858 „ 03 „
La olaltă :	6890 fl. 94 cr.
Restu :	8 fl. 07 cr.

După inventariu averea fundațiunei :

a) Active preste tot :	84,608 fl. 27 cr.
b) Pasive	13,350 „ 00 „
Starea activă :	71,258 fl. 27 cr.

Rațiocinul pe anul 1895/96,

dela 1 August 1895—1 August 1896.

1. Venitele din chirii (arînți) . . .	5346 fl. 63 cr.
2. Venitele din tacsele de întreținere . . .	992 „ 00 „
3. Restul cassei din 1895	8 „ 07 „
La olaltă :	6346 fl. 70 cr.

Din care sau erogat :

1. Pentru provisiunea elevilor . . .	2837 fl. 85 cr.
2. Pentru conservarea edificiilor : . . .	2068 „ 69 „
3. Pentru plățirea datoriilor	1351 „ 85 „
La olaltă :	6258 fl. 49 cr.
Rest :	88 fl. 21 cr.

După inventariu averea fundațiunei

a) Active peste tot :	84,768 fl. 27 cr.
b) Pasive	12,700 fl. 00 cr.
Starea activă :	72,068 fl. 27 cr.

Dat în Oradea-mare din ședința Senatului fundațiunei Zsigaiane din Oradea-mare, ținute la 12/24 Decemvre 1898.

Președinte :

Notariu :

Toma Păcala, m. p.
protopop

Georgiu Papp, m. p.
preot, act. cons.

Concurs.

Pe baza rezoluțiunei Venerabilului Consistor eparhial, dto 28 Noemvre 1898 Nr. 6691/98, prin acésta se escrie concurs pentru parochia a dóua reativată din Bucovăț (protopresb. Timișorii), cu termin de 30 de zile dela prima publicare în fôia „Biserica și Școala“.

Beneficiul parochial constatator din folosirea unei sesiuni parochiale, din stola și birul usuat dela credințioșii cari locuesc în partea stângă a comunei dela drumul ce duce spre Moșnița, computat la olaltă face cel puțin 600 fl. anual.

Recursele ajustate cu atestatele despre evalidația prescrisă în §-ul 15 lit. b. al Regulamentului pentru parochii din a. 1891, sunt a se așterne P. On. oficiu protopresbiteral din Timișóra-Fabric. Concurenții vor avé să se presente, cu observarea §-ului 18 din același Regulament. în s. biserică de acolo, spre a-și arăta desteritatea rituală și omiletică.

Dat în Bucovăț, din ședința comitetului parochial ținută la 5/17 Decemvre 1898.

Comitetul parochial

Cu consensul ppresb. : Dr. TR. PUTICI, m. p.

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă a parochiei de clasa a III-a din Susani cu filia Nadabesci, protopresbiteratul Buteni, se escrie concurs cu 30 de zile dela prima publicare în fôia oficiósă „Biserica și Școala“ pre lângă următoarele emoluminte : 1) Casa parochială cu grădina de legumi în Susani ; 2) 7 jugere pământ arătoriu ; 3) Ștolele usuatela dela parochia matră și filie.

Doritorii de a dobândi acésta parochie sunt avissăți a-și trimitte recoursele lor instruite Conform Stat. org. și adresate subscrisului Comitet parochial, pre calea Prea On. oficiu protopresbiteral al Butenilor (Buttyin), având în decursul publicării de concurs a se presenta în sta biserică din Susani, pentru de a-și arăta desteritatea în serviciu și cuvântare.

Susani la 2/14 Ianuariu 1899.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine : IOAN MORARIU, m. p. adm. protopopese.

—□—